

Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego

**Sekcja ds. Projektów i Współpracy Międzysektorowej
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Częstochowie
ul. gen. Kazimierza Pułaskiego 59/65, 42-217 Częstochowa**

wprowadzam:
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Częstochowie
(-) Małgorzata Mruszczyk

sporządził:
(-) Grzegorz Kowalski
mgr inż. pożarnictwa

DATA WYDANIA: 04.07.2025 r.

1	Spis treści	
2	Cel i zakres opracowania	6
2.1	Wprowadzenie	6
2.2	Cel opracowania	7
2.3	Podstawa opracowania	7
2.4	Zakres opracowania	8
3	Podstawy opracowania instrukcji bezpieczeństwa pożarowego	9
4	Charakterystyka ogólna lokalu	9
4.1	Nazwa i adres lokalu	9
4.2	Usytuowanie lokalu	9
4.3	Przeznaczenie i funkcja lokalu	10
4.4	Ogólny opis budynku	10
5	Warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z przeznaczenia lokalu, sposobu jego użytkowania, prowadzonego procesu technologicznego, magazynowania (składowania) i jego warunków technicznych, w tym zagrożenia wybuchem	11
5.1	Grupa wysokości budynku	11
5.2	Liczba kondygnacji budynku i lokalu	11
5.3	Przewidywana wartość gęstości obciążenia ogniowego	11
5.4	Kategoria zagrożenia ludzi	11
5.5	Przewidywana liczba osób	11
5.6	Strefy pożarowe	11
5.7	Klasa odporności pożarowej	11
5.8	Klasa odporności ogniowej	11
5.9	Stopień rozprzestrzeniania ognia przez elementy budynku	12
5.10	Elementy wykończenia wnętrza i wyposażenia stałego	12

5.11	Warunki ewakuacji	12
5.12	Urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice w lokalu oraz sposoby poddawania ich przeglądów i czynnościom konserwacyjnym	13
5.12.1	Wyposażenie w urządzenia przeciwpożarowe.....	13
5.12.2	Wyposażenie w gaśnice.....	13
5.12.3	Przeglądy techniczne i czynności konserwacyjne urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic zastosowanych w obiekcie	13
5.13	Przeciwpożarowe zaopatrzenie w wodę.....	14
5.14	Drogi pożarowe – drogi dojazdowe dla jednostek ochrony przeciwpożarowej	14
5.15	Odległość od budynków sąsiadujących	14
5.16	Zagrożenie wybuchem, kwalifikacja stref zagrożenia wybuchem	14
5.17	Właściwości i parametry pożarowe występujących substancji palnych	14
5.18	Warunki techniczne eksploatacji instalacji użytkowych obiektu	14
6	Charakterystyka zagrożenia pożarowego	14
6.1	Substancje palne	14
6.2	Źródło zapłonu.....	14
6.3	Utleniacz	15
7	Przepisy przeciwpożarowe i zasady użytkowania budynku	15
7.1	Przepisy przeciwpożarowe obowiązujące w budynku	15
7.2	Zasady bezpieczeństwa pożarowego podczas użytkowania obiektu	15
8	Sposoby obsługi i zasady użycia gaśnic występujących w obiekcie	16
8.1	Informacje i oznaczenia stosowane na gaśnicach.....	16
8.2	Sposób obsługi i zasady użycia gaśnic zastosowanych w obiekcie	17
9	Zadania i obowiązki z zakresu ochrony przeciwpożarowej.....	18
9.1	Podstawowe zadania i obowiązki użytkownika lokalu	18
9.2	Obowiązki pracowników lokalu.....	18

10	Sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia	20
10.1	Zagrożenie pożarowe	20
10.2	Przyczyny powstawania pożarów.....	20
10.3	Możliwości rozprzestrzeniania się pożaru	21
10.4	Zasady alarmowania.....	22
10.5	Ogólne zasady postępowania pracowników w przypadku powstania pożaru	23
10.6	Zabezpieczenie pogorzeliska	26
11	Zabezpieczenie prac niebezpiecznych pod względem pożarowym	26
11.1	Wytyczne zabezpieczenia	26
11.2	Zasady organizacji prac niebezpiecznych pożarowo.....	29
11.3	Obowiązki osób wykonujących prace i sprawujących nadzór.....	29
12	Warunki i organizacja ewakuacji ludzi	31
12.1	Warunki ewakuacji – budowlane	31
12.2	Znaki ewakuacyjne	31
12.3	Organizacja ewakuacji	32
12.4	Zadania poszczególnych pracowników w zakresie ewakuacji	33
12.5	Praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji.....	34
13	Sposoby zapoznania użytkowników lokalu z przepisami przeciwpożarowymi oraz treścią przedmiotowej instrukcji	35
14	Załączniki	37

2 Cel i zakres opracowania

2.1 Wprowadzenie

Podstawą bezpieczeństwa ludzi w obiekcie budowlanym jest zapewnienie odpowiednich warunków bezpieczeństwa pożarowego oraz sprawnej i bezpiecznej ewakuacji. Taki stan osiągnąć jest poprzez przestrzeganie zasad bezpieczeństwa pożarowego, a także utrzymywanie gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych w pełnej sprawności technicznej i funkcjonalnej. Mimo stosowanych zabezpieczeń, nigdy nie można wykluczyć możliwości powstania pożaru, który zawsze w mniejszym lub większym stopniu zagraża bezpieczeństwu ludzi oraz przynosi straty materialne. W takich sytuacjach podstawowym zadaniem właściciela/zarządcy obiektu jest zapewnienie możliwości bezpiecznej ewakuacji ludzi i mienia z zagrożonego obiektu. Należy pamiętać, że podczas pożaru w obiektach występujące niebezpieczeństwo związane jest nie tylko z powstawaniem wysokiej temperatury, ale przede wszystkim z wydzielaniem się dużych ilości gorących, toksycznych produktów spalania, stanowiących główne niebezpieczeństwo dla ludzi w warunkach pożaru ze względu na ograniczoną widoczność, temperaturę oraz substancje toksyczne.

W sytuacji zagrożenia ludzie starają się jak najszybciej opuścić zagrożone pomieszczenia, w wielu przypadkach łatwo wpadając w panikę. **W związku z tym bardzo ważna jest znajomość zasad ewakuacji oraz umiejętność podjęcia interwencji w pierwszej fazie pożaru przez pracowników (przystąpienie do gaszenia pożaru w zarodku przy użyciu gaśnic, hydrantów wewnętrznych lub podręcznego sprzętu gaśniczego).**

Ochrona przeciwpożarowa ma na celu ochronę życia, zdrowia i mienia przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem i polega na realizacji następujących przedsięwzięć:

- zapobieganie powstawania i rozprzestrzeniania się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia oraz możliwości prowadzenia działań gaśniczych.

Do realizacji zadań w systemie szeroko pojmowanej ochrony przeciwpożarowej ustawa wprowadza przepisy wykonawcze wydane na jej podstawie, które ustalają obowiązki osób fizycznych, prawnych oraz organizacji i instytucji korzystających ze środowiska, budynku, obiektu lub terenu w zakresie zabezpieczenia ich przed zagrożeniem pożarowym lub innym miejscowym zagrożeniem.

Każda osoba fizyczna lub prawna, organizacja lub instytucja użytkująca środowisko, budynek, obiekt lub teren powinna zabezpieczyć je przed zagrożeniem i ponosi odpowiedzialność za naruszenie przepisów przeciwpożarowych.

Właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu ma zapewnić zatem ochronę przeciwpożarową na właściwym poziomie i jest obowiązany w szczególności:

- przestrzegać przeciwpożarowych wymagań budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,
- wyposażyć budynek, obiekt w sprzęt pożarniczy i ratowniczy oraz środki gaśnicze zgodnie z zasadami określonymi w przepisach,
- zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji,
- przygotować budynek, obiekt lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej,
- ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- zaznajomić podległych pracowników z przepisami przeciwpożarowymi.

2.2 Cel opracowania

Celem opracowania Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego dla lokalu Sekcji ds. Projektów i Współpracy Międzysektorowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie jest określenie podstawowych zadań i obowiązków w zakresie ochrony przeciwpożarowej, jakie stoją przed osobami zarządzającymi obiektem oraz pracownikami. Ponadto dokument stanowi źródło wiedzy dotyczącej bezpieczeństwa pożarowego oraz w razie potrzeby może zostać wykorzystany przez podmioty ratownicze prowadzące działania ratowniczo-gaśnicze na terenie obiektu.

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego powinna być poddawana okresowej aktualizacji, co najmniej raz na 2 lata, a także po takich zmianach sposobu użytkowania obiektu lub procesu technologicznego, które wpływają na zmianę warunków ochrony przeciwpożarowej.

Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego powinna się znajdować w miejscach dostępnych dla ekip ratowniczych, zapewniając możliwość natychmiastowego jej wykorzystania na potrzeby prowadzenia działań ratowniczych.

2.3 Podstawa opracowania

Instrukcja została opracowana na podstawie § 6 Rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2010 r. Nr 109, poz. 719, ze zm.) oraz obowiązujących przepisów prawnych i norm dotyczących ochrony przeciwpożarowej, a także pozyskanych od zlecniodawcy informacji.

2.4 Zakres opracowania

Zakres instrukcji bezpieczeństwa pożarowego obejmuje w szczególności:

1. warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z przeznaczenia, sposobu użytkowania, prowadzonego procesu technologicznego, magazynowania (składowania) i warunków technicznych obiektu, w tym zagrożenia wybuchem;
2. określenie wyposażenia w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice oraz sposoby poddawania ich przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym;
3. sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia;
4. warunki i organizację ewakuacji ludzi oraz praktyczne sposoby ich sprawdzania;
5. sposoby zapoznania użytkowników obiektu, w tym zatrudnionych pracowników, z przepisami przeciwpożarowymi oraz treścią przedmiotowej instrukcji;
6. zadania i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej dla osób będących ich stałymi użytkownikami;
7. plany obiektów, obejmujące także ich usytuowanie oraz terenu przyległego, z uwzględnieniem graficznych danych dotyczących w szczególności:
 - a) powierzchni, wysokości i liczby kondygnacji budynku,
 - b) odległości od obiektów sąsiadujących,
 - c) parametrów pożarowych występujących substancji palnych, występującej gęstości obciążenia ogniowego w strefie pożarowej lub w strefach pożarowych,
 - d) kategorii zagrożenia ludzi, przewidywanej liczby osób na każdej kondygnacji i w poszczególnych pomieszczeniach,
 - e) lokalizacji pomieszczeń i przestrzeni zewnętrznych zaklasyfikowanych jako strefy zagrożenia wybuchem,
 - f) podziału obiektu na strefy pożarowe,
 - g) warunków ewakuacji ze wskazaniem kierunków i wyjść ewakuacyjnych,
 - h) miejsc usytuowania urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic, kurków głównych instalacji gazowej, materiałów niebezpiecznych pożarowo oraz miejsc usytuowania elementów sterujących urządzeniami przeciwpożarowymi,
 - i) wskazania dojeżdż do dźwigów dla ekip ratowniczych, hydrantów zewnętrznych oraz innych źródeł wody do celów przeciwpożarowych,
 - j) dróg pożarowych i innych dróg dojazdowych, z zaznaczeniem wjazdów na teren ogrodzony;
8. wskazanie osób lub podmiotów opracowujących instrukcję.

3 Podstawy opracowania instrukcji bezpieczeństwa pożarowego

Instrukcję Bezpieczeństwa Pożarowego opracowano w oparciu o następujące podstawy:

- zlecenie inwestora,
- wizja lokalna w obiekcie,
- przekazane przez inwestora materiały,

oraz ustawy, rozporządzenia i normy:

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej - Dz.U. 2025 poz. 188.
2. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej - Dz.U. 2024 poz. 1443, z późniejszymi zmianami.
3. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów - Dz.U. 2023, poz. 822, z późniejszymi zmianami.
4. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych - Dz. U. 2009 nr 124 poz. 1030.
5. Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie - Dz.U. 2022 poz. 1225, z późniejszymi zmianami.
6. PN-EN ISO 7010:2012 Symbole graficzne - Barwy bezpieczeństwa i znaki bezpieczeństwa - Zarejestrowane znaki bezpieczeństwa.
7. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane - Dz. U. 2024 poz. 725, z późniejszymi zmianami.

4 Charakterystyka ogólna lokalu

4.1 Nazwa i adres lokalu

Sekcja ds. Projektów i Współpracy Międzysektorowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie, ul. gen. Kazimierza Pułaskiego 59/65, 42-200 Częstochowa.

4.2 Usytuowanie lokalu

Lokal znajduje się na parterze budynku zlokalizowanego na działce o numerze ewidencyjnym 22/7 obręb 180 w odległości ok. 2,1 km od JRG 1 Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Częstochowie zlokalizowanej przy ul. gen. Władysława Sikorskiego 82/94, 42-202 Częstochowa (czas dojazdu ok. 5 min).

Dojazd do obiektu umożliwiony jest od strony ul. Pułaskiego drogą o nawierzchni utwardzonej.

4.3 Przeznaczenie i funkcja lokalu

Lokal przeznaczony na cele użyteczności publicznej, pełniący funkcję biurową.

4.4 Ogólny opis budynku

Budynek 5-kondygnacyjny, podpiwniczony.

Opis konstrukcyjny: ławy fundamentowe – betonowe, ściany piwnic – murowane z cegły ceramicznej, ściany konstrukcyjne – murowane z cegły ceramicznej, ścianki działowe – murowane z cegły, stropy - ceramiczne.

Dane powierzchniowe budynku: Powierzchnia zabudowy – 1 004,0 m², kubatura – 18 393,0 m³, powierzchnia użytkowa: 4 491,0 m².

Powierzchnia użytkowa lokalu objętego opracowaniem: 108,6 m².

Lokal jest wyposażony w następujące instalacje i urządzenia techniczne:

- instalacja wodociągowo-kanalizacyjna,
- instalacja elektryczna,
- instalacja C.O.

5 Warunki ochrony przeciwpożarowej, wynikające z przeznaczenia lokalu, sposobu jego użytkowania, prowadzonego procesu technologicznego, magazynowania (składowania) i jego warunków technicznych, w tym zagrożenia wybuchem

5.1 Grupa wysokości budynku

Budynek o wysokości ok. 17 m zakwalifikowany do grupy wysokości budynków średniowysokich (SW).

5.2 Liczba kondygnacji budynku i lokalu

Budynek 5-kondygnacyjny, podpiwniczony. Lokal objęty opracowaniem obejmuje część parteru budynku.

5.3 Przewidywana wartość gęstości obciążenia ogniowego

Budynek jest zakwalifikowany do kategorii zagrożenia ludzi ZL III i ZL IV, więc nie charakteryzuje się parametrem gęstości obciążenia ogniowego.

5.4 Kategoria zagrożenia ludzi

Lokal zakwalifikowany jest do kategorii zagrożenia ludzi ZL III.

5.5 Przewidywana liczba osób

Przewidywana liczba osób w lokalu: 19.

5.6 Strefy pożarowe

Lokal wchodzi w skład strefy pożarowej obejmującej pozostałą część budynku.

5.7 Klasa odporności pożarowej

Na podstawie udostępnionej dokumentacji budynek jest wykonany w klasie odporności pożarowej „B”.

5.8 Klasa odporności ogniowej

Na podstawie udostępnionej dokumentacji elementy budynku spełniają wymagania odpowiednie dla klasy odporności pożarowej określone poniżej:

- główna konstrukcja nośna: R 120,
- konstrukcja dachu: R 30,
- strop: REI 60,
- ściana zewnętrzna: EI 60,
- ściana wewnętrzna: EI 30,
- przekrycie dachu: RE 30.

5.9 Stopień rozprzestrzeniania ognia przez elementy budynku

Na podstawie udostępnionej dokumentacji elementy budynku są nierozprzestrzeniające ognia (NRO).

5.10 Elementy wykończenia wnętrz i wyposażenia stałego

W strefach pożarowych ZL III stosowanie do wykończenia wnętrz materiałów i wyrobów łatwo zapalnych, których produkty rozkładu termicznego są bardzo toksyczne lub intensywnie dymiące, jest zabronione.

Na drogach komunikacji ogólnej, służących celom ewakuacji, stosowanie materiałów i wyrobów budowlanych łatwo zapalnych jest zabronione.

Okładziny sufitów i sufity podwieszane powinny być wykonane z materiałów niepalnych lub niezapalnych, niekapiących i nie odpadających pod wpływem ognia.

5.11 Warunki ewakuacji

Przejścia ewakuacyjne - przejściem ewakuacyjnym jest droga od najdalszego miejsca w pomieszczeniu, w którym może przebywać człowiek do wyjścia ewakuacyjnego na drogę ewakuacyjną, na zewnątrz budynku lub do innej strefy pożarowej.

Wymagane długości przejść ewakuacyjnych wynoszą 40 metrów. Wymagana szerokość przejścia ewakuacyjnego wynosi 0,6 m na każde 100 osób, przy czym minimalna dopuszczalna szerokość przejścia ewakuacyjnego wynosi 0,9 m (a w przypadku przejścia służącego do ewakuacji do 3 osób – 0,8 m).

Szerokości i długości przejść ewakuacyjnych dla lokalu spełniają wymagania przepisów techniczno-budowlanych.

Dojścia ewakuacyjne - dojściem ewakuacyjnym jest droga ewakuacyjna od wyjścia z pomieszczenia na tę drogę do wyjścia na zewnątrz budynku lub do innej strefy pożarowej.

Dopuszczalna długość dojścia ewakuacyjnego dla jednego kierunku ewakuacji wynosi 30 m, w tym nie więcej niż 20 m na poziomej drodze ewakuacyjnej.

Wymagana szerokość dojścia ewakuacyjnego wynosi nie mniej niż 0,6 m na każde 100 osób, przy czym minimalna dopuszczalna szerokość dojścia ewakuacyjnego wynosi 1,4 m, a w przypadku dojścia służącego do ewakuacji nie więcej niż 20 osób – 1,2 m.

Wysokość drogi ewakuacyjnej powinna wynosić nie mniej niż 2,2 m, natomiast wysokość lokalnego obniżenia 2 m, przy czym długość obniżonego odcinka nie może być większa niż 1,5 m na każdym odcinku drogi ewakuacyjnej o długości 10 m.

Długości dojść ewakuacyjnych lokalu spełniają wymagania przepisów techniczno-budowlanych.

Wyjścia ewakuacyjne - wymagana szerokość drzwi ewakuacyjnych wynosi nie mniej niż 1,2 m. Wysokość drzwi ewakuacyjnych – 2 m.

Szerokość drzwi stanowiących wyjścia ewakuacyjne z lokalu zawężona w stosunku do wymagań przepisów techniczno-budowlanych.

5.12 Urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice w lokalu oraz sposoby poddawania ich przeglądom i czynnościom konserwacyjnym

5.12.1 Wyposażenie w urządzenia przeciwpożarowe

W budynku nie zastosowano urządzeń przeciwpożarowych. Lokal wymaga wyposażenia w: oświetlenie awaryjne ewakuacyjne na drogach ewakuacyjnych oświetlonych wyłącznie światłem sztucznym. Strefa pożarowa, w której znajduje się lokal wymaga wyposażenia w przeciwpożarowy wyłącznik prądu i instalację wodociągową przeciwpożarową.

5.12.2 Wyposażenie w gaśnice

Lokal jest wyposażony w gaśnice zgodnie z zasadą jedna jednostka masy środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) zawartego w gaśnicach powinna przypadać na każde 100 m² powierzchni strefy pożarowej w budynku.

Gaśnice w obiekcie powinny być rozmieszczone w miejscach łatwo dostępnych i widocznych, w szczególności:

- przy wyjściu z budynku,
- na korytarzach,
- przy wyjściach z pomieszczeń na zewnątrz,
- w miejscach nienarażonych na uszkodzenia mechaniczne oraz działanie źródeł ciepła (piece, grzejniki).

Przy rozmieszczaniu gaśnic powinny być spełnione następujące warunki:

- odległość z każdego miejsca w obiekcie, w którym może przebywać człowiek, do najbliższej gaśnicy nie powinna być większa niż 30 m,
- do gaśnic powinien być zapewniony dostęp o szerokości co najmniej 1 m.

5.12.3 Przeglądy techniczne i czynności konserwacyjne urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic zastosowanych w obiekcie

Urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice powinny być poddawane przeglądom technicznym i czynnościom konserwacyjnym, zgodnie z zasadami określonymi w Polskich Normach, dokumentacji techniczno-ruchowej oraz instrukcjach obsługi.

Przeglądy techniczne i czynności konserwacyjne, powinny być przeprowadzane w okresach i w sposób zgodny z instrukcją ustaloną przez producenta, nie rzadziej jednak niż raz w roku. Przeglądy techniczne i czynności konserwacyjne powinny być dokonywane przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje.

5.13 Przeciwożarowe zaopatrzenie w wodę

Pobór wody do celów przeciwożarowych do zewnętrznego gaszenia pożaru umożliwia hydrant zewnętrzny znajdujący się w odległości 5-75 m od budynku.

5.14 Drogi pożarowe – drogi dojazdowe dla jednostek ochrony przeciwożarowej

Budynek wymaga doprowadzenia drogi pożarowej spełniającej wymagania przepisów przeciwożarowych. Do budynku doprowadzono drogę pożarową.

5.15 Odległość od budynków sąsiadujących

Najbliższy budynek przylega do budynku objętego opracowaniem od strony północnej-wschodniej.

5.16 Zagrożenie wybuchem, kwalifikacja stref zagrożenia wybuchem

W budynku nie występują pomieszczenia zagrożone wybuchem oraz strefy zagrożenia wybuchem.

5.17 Właściwości i parametry pożarowe występujących substancji palnych

W lokalu występują substancje palne w postaci materiałów stanowiących elementy wystroju i wyposażenia wewnątrz (drewno, tworzywa sztuczne, papier). W lokalu nie występują materiały niebezpieczne pożarowo w rozumieniu przepisów przeciwożarowych. W załączniku nr 1 przedstawiono właściwości i parametry pożarowe występujących substancji palnych.

5.18 Warunki techniczne eksploatacji instalacji użytkowych obiektu

1. Instalacje i urządzenia techniczne zamontowane w obiekcie pod względem bezpieczeństwa pożarowego powinny odpowiadać warunkom technicznym określonym w przepisach pożarowych i o ochronie przeciwożarowej oraz Polskich Normach.
2. Instalacje te należy użytkować i utrzymywać w stanie zgodnym z warunkami technicznymi i warunkami ustalonymi przez producenta, a w szczególności poddawać je okresowym przeglądom i konserwacji.

6 Charakterystyka zagrożenia pożarowego

6.1 Substancje palne

W lokalu występują substancje palne w postaci materiałów stanowiących elementy wystroju i wyposażenia wewnątrz (drewno, tworzywa sztuczne, papier). W lokalu nie występują materiały niebezpieczne pożarowo w rozumieniu przepisów przeciwożarowych.

6.2 Źródło zapłonu

Źródło zapłonu może powstać m. in. na skutek nieumyślnego działania człowieka, umyślnego działania człowieka, nieprawidłowej eksploatacji urządzeń elektrycznych zlokalizowanych w obiekcie, wyładowań atmosferycznych, nieprawidłowego prowadzenia prac

niebezpiecznych pożarowo, nieprzestrzegania czynności zabronionych pod względem pożarowym.

6.3 Utleniacz

W obiekcie oraz na terenie przyległym nie przewiduje się przechowywanie utleniaczy.

7 Przepisy przeciwpożarowe i zasady użytkowania budynku

7.1 Przepisy przeciwpożarowe obowiązujące w budynku

W obiekcie obowiązują przepisy przeciwpożarowe określone w rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz.U. z 2010 r. Nr 109, poz. 719, ze zm.). Ponadto wszyscy użytkownicy zobligowani są do przestrzegania dodatkowych ustaleń zarządzonych przez właściciela/zarządcę obiektu, w przypadku ich wprowadzenia.

7.2 Zasady bezpieczeństwa pożarowego podczas użytkowania obiektu

W obiekcie należy zwrócić uwagę na zapobieganie możliwości powstania pożaru. W związku z tym szczególnie personel powinien przestrzegać opisanych w instrukcji zasad bezpieczeństwa i pilnować, by do zasad tych stosowały się również osoby korzystające z obiektu doraźnie. Na terenie całego obiektu zabronione jest wykonywanie czynności, które mogą spowodować pożar oraz jego rozprzestrzenienie się, czy utrudnić prowadzenie działań ratowniczo-gaśniczych i ewakuacyjnych.

Aby zapobiec możliwości powstawania pożaru ZABRANIA SIĘ:

- palenia tytoniu w miejscach niewyznaczonych do tego celu oraz używania otwartego ognia i stosowanie innych czynników mogących zainicjować zapłon materiałów palnych,
- użytkowania instalacji, urządzeń i narzędzi niesprawnych technicznie lub w sposób niezgodny z przeznaczeniem albo warunkami określonymi przez producenta bądź niepoddawanych okresowym kontrolom,
- składowania poza budynkami materiałów palnych, w tym pozostałości roślinnych, gałęzi i chrustu,
- stosowania na osłony punktów świetlnych materiałów palnych, z wyjątkiem materiałów trudno zapalnych i niezapalnych, jeżeli zostaną umieszczone w odległości co najmniej 0,05 m od żarówki,
- instalowania opraw oświetleniowych oraz osprzętu instalacji elektrycznych, jak wyłączniki, przełączniki, gniazda wtyczkowe, bezpośrednio na podłożu palnym, jeżeli ich konstrukcja nie zabezpiecza podłoża przed zapaleniem,

- składowania materiałów palnych na drogach komunikacji ogólnej służących ewakuacji lub umieszczanie przedmiotów na tych drogach w sposób zmniejszający ich szerokość albo wysokość poniżej wymaganych wartości,
- lokalizowania elementów wystroju wnętrz, instalacji i urządzeń w sposób zmniejszający wymiary drogi ewakuacyjnej poniżej wymaganych wartości.

Ponadto ZABRANIA SIĘ uniemożliwiania lub ograniczania dostępu do:

- gaśnic i urządzeń przeciwpożarowych,
- wyjść ewakuacyjnych,
- wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego.

Dodatkowo, w celu poprawy bezpieczeństwa na terenie obiektu NALEŻY:

- utrzymywać dojazd do budynku w stanie umożliwiającym wykorzystanie przez pojazdy jednostek ochrony przeciwpożarowej o każdej porze roku,
- instalacje i urządzenia techniczne użytkować i utrzymywać w stanie zgodnym z warunkami technicznymi i wymaganiami ustalonymi przez producenta,
- przed zamknięciem pomieszczeń należy dokładnie sprawdzić, czy nie został zaprószoney ogień oraz wyłączyć wszystkie urządzenia elektryczne, które nie są przeznaczone do pracy w systemie ciągłym.

8 Sposoby obsługi i zasady użycia gaśnic występujących w obiekcie

8.1 Informacje i oznaczenia stosowane na gaśnicach

GP - gaśnica proszkowa

AP - gaśnica przewoźna proszkowa (agregat gaśniczy)

cyfra np. 4 - oznacza ilość (kg lub dm³) środka gaśniczego

znak "x" - oznacza, że zbiornik (gaśnica) jest pod stałym ciśnieniem, tj. gaz zasilający znajduje się w tym samym zbiorniku co środek gaśniczy

znak "z" - oznacza, że środek i czynnik zasilający umiejscowione są w osobnych zbiornikach

Litery (piktogramy) A B C D F - oznaczenia literowe środków gaśniczych:

A - gaśnica przeznaczona do gaszenia pożarów ciał stałych, które paląc się nie tylko powodują płomień, ale także ulegają rozżarzeniu np. drewna, papieru, gumy,

B - gaśnica przeznaczona do gaszenia pożarów cieczy i ciał stałych, które paląc się ulegają stopieniu np. benzyny, polietylenu, smoły,

C - gaśnica przeznaczona do gaszenia pożarów gazów palnych np. metanu, acetylenu, propanu,

D - gaśnica przeznaczona do gaszenia pożarów metali palnych np. magnezu, sodu, uranu,

F - gaśnica przeznaczona do gaszenia pożarów tłuszczów w urządzeniach kuchennych (oleje roślinne, tłuszcze zwierzęce)

8.2 Sposób obsługi i zasady użycia gaśnic zastosowanych w obiekcie

Gaśnica proszkowa ma postać zbiornika zaopatrzonego w zawór z dźwignią lub zawór zbijakowy oraz wąż elastyczny (dł. ok. 1,0 m) zakończony prądowniczką. W zależności od producenta na końcu węża może być zastosowana dodatkowa dźwignia otwierająca zawór odcinający. Sposób uruchomienia: należy zbliżyć się z gaśnicą do miejsca pożaru i wyjąć zawleczkę zabezpieczającą zawór gaśnicy. Następnie należy skierować prądowniczkę na źródło ognia i mocno wcisnąć dźwignię zaworu. Gaśnicy używa się w pozycji pionowej, nadmierne przechylenie lub odwracanie gaśnicy może spowodować znaczne zmniejszenie skuteczności gaszenia. Czas działania gaśnicy GP 6kg wynosi około 12 sekund.

PODSTAWOWE ZASADY GASZENIA POŻARÓW

Przy obsłudze gaśnic należy stosować się do poniższych zasad:

- Przed przystąpieniem do uruchamiania należy zbliżyć się z gaśnicą lub gaśnicą przewoźną do miejsca pożaru,
- Do pożaru w przestrzeni zewnętrznej podchodzimy zawsze od strony nawietrznej,
- Strumień środka gaśniczego podajemy do miejsca pożaru zawsze z pewnej, bezpiecznej odległości i spychając płomienie od siebie docieramy środkiem gaśniczym do źródła ognia,
- W przypadku działania gaśnicami proszkowymi zachować odległość minimum 1 m od urządzeń i instalacji elektrycznych będących pod napięciem,
- Nie gasić wodą urządzeń i instalacji elektrycznych będących pod napięciem ze względu na możliwość porażenia prądem. Należy stosować zasadę odłączenia prądu przed działaniami gaśniczymi,
- Nigdy nie kierujemy strumieni środków gaśniczych na ludzi, nawet w przypadku palenia się na nich odzieży. W przypadku zapalenia się odzieży na człowieku należy zmusić go do ułożenia się w pozycji leżącej i przy pomocy koca gaśniczego stłumić płomienie. Połączyć poszkodowanego wodą i wezwać pogotowie ratunkowe. Nie należy rozbierać poszkodowanego z popalonej odzieży.

Zmiana lokalizacji i zastawianie dostępu do oznakowanego zgodnie z PN sprzętu gaśniczego jest zabronione. Ponieważ konstrukcje gaśnic w szczegółach różnią się, przed użyciem najlepiej jest zapoznać się z piktogramem lub instrukcją podawanymi na każdej gaśnicy.

Po użyciu, nawet w przypadku niecałkowitego opróżnienia zbiornika, należy skierować gaśnicę do serwisu.

9 Zadania i obowiązki z zakresu ochrony przeciwpożarowej

9.1 Podstawowe zadania i obowiązki użytkownika lokalu

Właściciel/zarządca budynku, obiektu budowlanego lub terenu, zapewniając ich ochronę przeciwpożarową, jest obowiązany:

- przestrzegać przeciwpożarowych wymagań techniczno-budowlanych, instalacyjnych i technologicznych,
- wyposażyć budynek, obiekt budowlany lub teren w wymagane urządzenia przeciwpożarowe i gaśnice,
- zapewnić konserwację oraz naprawy urządzeń przeciwpożarowych i gaśnic w sposób gwarantujący ich sprawne i niezawodne funkcjonowanie,
- zapewnić osobom przebywającym w budynku, obiekcie budowlanym lub na terenie, bezpieczeństwo i możliwość ewakuacji,
- przygotować budynek, obiekt budowlany lub teren do prowadzenia akcji ratowniczej, zapoznać pracowników z przepisami przeciwpożarowymi,
- ustalić sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia,
- zapewnić środki finansowe do realizacji zabezpieczenia pożarowego zgodnie z zaleceniami organów kontrolnych,
- prowadzić dokumentację związaną z czynnościami z zakresu ochrony przeciwpożarowej,
- dopilnować, aby prace pożarowo niebezpieczne odbywały się zgodnie z zasadami omówionymi w niniejszej instrukcji, w tym w każdym przypadku był sporządzany „Protokół zabezpieczenia przeciwpożarowego prac niebezpiecznych pożarowo” oraz „Zezwolenie na prowadzenie prac niebezpiecznych pożarowo”,
- dopilnować przeprowadzania okresowych kontroli stanu zabezpieczenia przeciwpożarowego,
- egzekwować stosowanie się pracowników do przepisów i zasad dot. ochrony przeciwpożarowej.

9.2 Obowiązki pracowników lokalu

Wszyscy pracownicy, bez względu na zajmowane stanowisko, ponoszą odpowiedzialność za wykonanie następujących zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej:

- znajomość zasad omówionych w instrukcjach stanowiskowych, które dotyczą zagrożenia pożarowego na zajmowanym stanowisku pracy oraz przeciwdziałania możliwości powstania i rozprzestrzeniania się pożaru,

- znajomość zasad postępowania w przypadku powstania pożaru omówionych w niniejszym opracowaniu, orientacja w rozmieszczeniu sprzętu gaśniczego i urządzeń przeciwpożarowych, a także umiejętność obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego,
- znajomość warunków przeprowadzania bezpiecznej ewakuacji osób i mienia, udział w akcji ratowniczo-gaśniczej przez podporządkowanie się poleceniom kierującego akcją (zasady omówiono w niniejszym opracowaniu),
- udział w szkoleniach i ćwiczeniach przeciwpożarowych,
- niezwłoczne zgłaszanie usterek mogących spowodować pożar osobom kompetentnym do ich usuwania, przestrzeganie obowiązujących przepisów i instrukcji bezpieczeństwa pożarowego w obszarze zajmowanego stanowiska,
- dbałość o bezpieczeństwo (w tym również przeciwpożarowe) obiektu na zajmowanym stanowisku pracy,
- po zakończeniu pracy wyłączanie oświetlenia oraz inne urządzeń znajdujących się pod napięciem elektrycznym nie biorących udziału w utrzymaniu odpowiednich warunków pracy w pomieszczeniach,
- zgłaszanie przełożonym wszelkich nieprawidłowości w zabezpieczeniu przeciwpożarowym; proces technologiczny prowadzić zgodnie z wytycznymi, przestrzegać reżimów technologicznych,
- bezwzględne przestrzeganie zakazów:
 - przechowywania w pomieszczeniach biurowych i socjalnych materiałów żrących i łatwopalnych,
 - samowolnego dokonywania napraw instalacji elektrycznej oraz prowizorycznego podłączania odbiorników prądu,
 - korzystania z uszkodzonych urządzeń elektrycznych,
 - użytkowania elektrycznych urządzeń ogrzewczych ustawionych bezpośrednio na podłożu palnym, z wyjątkiem urządzeń eksploatowanych zgodnie z warunkami określonymi przez producenta,
 - składowania materiałów palnych i innych materiałów utrudniających swobodne przemieszczanie się na drogach służących ewakuacji, tj. korytarzach, klatkach schodowych, ciągach komunikacyjnych na halach produkcyjnych,
 - uniemożliwianie i utrudnianie dostępu do gaśnic, hydrantów wewnętrznych i zewnętrznych, wyjść ewakuacyjnych oraz wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego,
 - wrzucania niedopałków papierosów do koszy przeznaczonych na odpadki papierowe i śmieci,
 - palenia tytoniu poza miejscami do tego wyznaczonymi,

- przechowywania materiałów palnych w pobliżu urządzeń i instalacji elektrycznych.

10 Sposoby postępowania na wypadek pożaru i innego zagrożenia

10.1 Zagrożenie pożarowe

Zagrożenie pożarowe wiąże się z możliwością powstania i rozprzestrzeniania się pożaru materiałów, z których wykonany jest obiekt oraz materiałów znajdujących się wewnątrz obiektu. Poniżej przedstawiono zagrożenia, jakie niesie za sobą pożar oraz sposoby postępowania zmniejszające szkodę dla życia i zdrowia ludzkiego:

- **ograniczenie widoczności:** często ograniczenie zasięgu widoczności jest pierwszym czynnikiem zagrożenia ludzi podczas pożaru. Na zasięg widzialności mają wpływ właściwości dymotwórcze materiału ulegającego spalaniu. Osłabienie zasięgu widzialności wpływa istotnie na szybkość poruszania się ludzi w czasie ewakuacji z pomieszczeń zadymionych. W sytuacji skrajnego obniżenia warstwy dymu, poruszają się w pozycji pochylonej (jeśli istnieje konieczność – nawet pełzać)
- **dym i gazy toksyczne (zmniejszenie zawartości tlenu, działanie duszące i toksyczne):** jeśli stężenie tlenu w powietrzu spadnie poniżej 15 % występuje działanie duszące z konsekwencją do śmierci włącznie. Ponadto gazowe produkty spalania mają zazwyczaj właściwości duszące oraz toksyczne, co może prowadzić do utraty przytomności i zaniku czynności życiowych. Unikać wdychania produktów spalania. Oddychać przez garderobę
- **promieniowanie ciepłe:** strumień promieniowania cieplnego od gorącej warstwy dymu, czy też bezpośrednio od płomienia oddziałuje na człowieka powodując często ciężkie oparzenia skóry. Trzymać się możliwie najdalej od źródła ognia.

10.2 Przyczyny powstawania pożarów.

Najczęściej spotykanymi przyczynami pożarów jest ludzka nieostrożność, nierzadko granicząca z bezmyślnością. Objawia się ona drastycznym lekceważeniem podstawowych zasad bezpieczeństwa oraz świadomym łamaniem przepisów przeciwpożarowych. Szczególnie powszechne jest nieprzestrzeganie zakazu palenia tytoniu w miejscach niedozwolonych oraz niewłaściwe zabezpieczenie prac remontowo-budowlanych generujących zagrożenie pożarowe (określanych jako niebezpieczne pod względem pożarowym). Drugą pod względem częstotliwości przyczyną występowania pożarów są wady i nieprawidłowa eksploatacja urządzeń elektrycznych, objawiająca się nadmiernym obciążaniem obwodów zasilających, eksploataowaniem urządzeń niesprawnych technicznie, zwłaszcza z uszkodzonymi kablami i wtykami zasilającymi. Zagrożenie pożarowe może być spowodowane przeciążeniem instalacji elektrycznej poprzez włączanie dużej ilości odbiorników energii do jednego obwodu elektrycznego, czy też niezachowania wymaganych odległości urządzeń ogrzewczych i żarowych punktów świetlnych od materiałów palnych.

Reasumując, do czynników przyczyniających się do wybuchu pożaru w obiekcie można zaliczyć:

- zaprószenie ognia przez użytkowników pomieszczeń w wyniku posługiwania się płomieniem zapalki, rozżarzoną papierosem, maszyn i urządzeń i tym podobnych;
- niewłaściwa eksploatacja instalacji elektrycznej, zwłaszcza przeciążenia obwodów, poluzowania lub uszkodzenia gniazd wtykowych, wyłączników, oprawek, bezpieczników, instalacji technologicznej;
- niewłaściwa eksploatacja urządzeń grzewczych i punktów świetlnych;
- stosowanie koszy na śmieci wykonanych z materiałów łatwo zapalnych (stosowanie takich koszy nie jest jednoznacznie zabronione przepisami przeciwpożarowymi, jednak w miarę możliwości należy dążyć do ich eliminacji na rzecz pojemników wykonanych z materiałów niepalnych lub niezapalnych);
- przechowywanie w obrębie budynku (strefy pożarowej) niedozwolonych ilości cieczy palnych w naczyniach nie przystosowanych do tego celu (przechowywanie cieczy palnych w niewłaściwy sposób);
- nieprawidłowe prowadzenie oraz braku właściwego zabezpieczenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym;
- podpalenie (działanie celowe, trudno mu zapobiec, natomiast zastosowanie czujek pożarowych pozwala na szybkie wykrycie oznak pożaru, umożliwiając skuteczne działanie w początkowej fazie rozwoju pożaru).

10.3 Możliwości rozprzestrzeniania się pożaru

Pomimo zachowania wszelkich środków ostrożności, może się zdarzyć, że na terenie budynku powstanie pożar. **Najistotniejszym zadaniem będzie wówczas ugaszenie go w początkowej fazie i powstrzymanie jego rozprzestrzeniania.** Do podstawowych przyczyn zwiększających dynamikę rozprzestrzeniania się pożaru na terenie obiektów można zaliczyć:

- niezachowanie wymaganej klasy odporności ogniowej poszczególnych elementów konstrukcyjno-budowlanych budynku,
- osłabianie wymaganej klasy odporności ogniowej elementów budowlanych, stanowiących elementy oddzielenia przeciwpożarowego poprzez wykonywanie w nich otworów i niezabezpieczenia do wymaganej klasy,
- niezauważenie pożaru w początkowym stadium,
- opóźnione zaalarmowanie jednostek ochrony przeciwpożarowej,
- brak w pobliżu miejsca powstania pożaru podręcznego sprzętu gaśniczego, dostatecznej ilości sprzętu i środków gaśniczych, czy też problem z lokalizacją sprzętu spowodowany brakiem lub niewłaściwym oznakowaniem miejsc jego usytuowania,

- brak umiejętności w posługiwaniu się podręcznym sprzętem gaśniczym przez pracowników, nagromadzenie w miejscach do tego nie przeznaczonych materiałów palnych,
- nadmierna ilość przechowywanych lub składowanych materiałów palnych w stosunku do wielkości pomieszczeń przeznaczonych na ten cel,
- wyposażenie pomieszczeń w elementy wystroju i przedmioty palne, co w przypadku pożaru powoduje objęcie ogniem całego pomieszczenia,
- wykonywanie dekoracji z materiałów rozprzestrzeniających ogień, o wyposażenie podłóg pomieszczeń w łatwo zapalne wykładziny,
- wyposażenie dróg komunikacyjnych w łatwo zapalne elementy wystroju i pokrycia podłóg,
- brak porządku i czystości w pomieszczeniach,
- utrudniony dostęp do miejsca, w którym powstał pożar,
- utrudniony dojazd dla jednostek ochrony przeciwpożarowej.

10.4 Zasady alarmowania

Każdy, kto zauważył pożar lub uzyskał informacje o pożarze obowiązany jest zachować spokój i nie dopuszczając do paniki natychmiast zaalarmować:

- osoby znajdujące się na terenie zagrożonym przez oddziaływanie pożaru,
- Państwową Straż Pożarną.

Po uzyskaniu telefonicznego połączenia z Państwową Strażą Pożarną należy wyraźnie podać:

- co się pali – rodzaj materiału,
- gdzie się pali - dokładny adres obiektu, w którym miejscu,
- czy są osoby poszkodowane i czy istnieje zagrożenie życia ludzi,

Należy ponadto poczekać z zakończeniem rozmowy na potwierdzenie odebrania zgłoszenia od dyspozytora służby ratowniczej.

Na rysunku 1 przedstawiono wykaz telefonów alarmowych, które warto umieścić w miejscach komunikacji ogólnej (umożliwia to skorzystanie z wykazu w sytuacji alarmowej).

TELEFONY ALARMOWE		
TELEFON ALARMOWY Z TEL. KOM		112
	STRAŻ POŻARNA	998
	POLICJA	997
	POGOTOWIE RATUNKOWE	999
POGOTOWIE		
	ENERGETYCZNE	991
	GAZOWE	992
	CIEPŁOWNICZE	993
	WODOCIĄGOWE	994

Rysunek 1. Wykaz telefonów alarmowych do służb ratunkowych

10.5 Ogólne zasady postępowania pracowników w przypadku powstania pożaru

W razie pożaru lub innego miejscowego zagrożenia, każdy, kto go pierwszy zauważył, obowiązany jest natychmiast zaalarmować wszelkimi dostępnymi środkami inne osoby oraz Straż Pożarną i właściciela zakładu. Czynności te można zlecić innej osobie, samemu zaś przystąpić do gaszenia pożaru za pomocą gaśnic.

Do czasu przybycia straży kierownictwo akcją obejmuje osoba najwyższa funkcją obecna w tym czasie w obiekcie lub osoba przez nią wyznaczona (lub też najbardziej kompetentna i opanowana).

Przed przybyciem jednostek straży pożarnej

Pracownicy, którzy nie biorą udziału w alarmowaniu przystępują natychmiast do likwidacji ognia, posługując się znajdującym się w pobliżu miejsca pożaru sprzętem gaśniczym, doniesieniem niezbędnego sprzętu oraz przystępują do niesienia pomocy osobom zagrożonym, pomagają im w ewakuacji i ewentualnie przystępują do ewakuacji mienia zgodnie z zasadami omówionymi w rozdziale o ewakuacji. Akcją ratowniczą, do czasu przybycia straży pożarnej, kieruje osoba funkcyjna lub osoba upoważniona bądź też osoba najbardziej odpowiedzialna i opanowana.

Do obowiązków osoby kierującej działaniami w początkowej fazie rozwoju pożaru należy w szczególności:

- ustalenie, czy została wezwana straż pożarna i inne potrzebne służby,
- kierowanie pracownikami, którzy przystąpili do likwidacji źródła ognia lub ograniczania jego rozprzestrzeniania się,
- pełnienie stałego nadzoru nad przebiegiem ewakuacji ludzi i mienia,
- przeliczenie pracowników w miejscu zbiórki do ewakuacji, ustalenie ewentualnych nieobecnych i miejsc ich potencjalnego przebywania na terenie zakładu,
- wyznaczenie przewodnika – pilota, który będzie oczekiwał na przybycie straży pożarnej i wskaże miejsce pożaru, miejsce przebywania osób zagrożonych – uwięzionych oraz udzieli innych niezbędnych dla dowódcy Straży Pożarnej informacji,
- współpraca z dowódcą Straży Pożarnej w czasie akcji (przede wszystkim udzielenie wszelkich informacji),
- podporządkowanie się poleceniom dowódcy Straży Pożarnej.

Każda osoba przystępująca do akcji ratowniczo - gaśniczej powinna pamiętać, że:

- szybkie i prawidłowe wprowadzenie środków gaśniczych umożliwia ugaszenie pożaru w zarodku – zalecany instruktaż szybkiego i efektywnego użycia gaśnic,
- w pierwszej kolejności należy przeprowadzić ratowanie zagrożonego życia ludzkiego,
- w miarę możliwości należy wyłączyć dopływ prądu elektrycznego do budynku,
- w miarę możliwości usunąć z zasięgu ognia przedmioty palne,
- nie otwierać bez potrzeby drzwi, okien do pomieszczeń, w których powstał pożar,
- przed opuszczeniem obiektu należy upewnić się, że w opuszczanym pomieszczeniu nie przebywa żadna osoba,
- można odstąpić od wykonywania czynności ratowniczych w obliczu rzeczywistego bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia lub życia.

UWAGA: Nie wolno gasić wodą urządzeń i instalacji elektrycznych znajdujących się pod napięciem elektrycznym.

Na rysunku 2 przedstawiono zasady zachowania się w przypadku wystąpienia pożaru.

Rysunek 2. Zasady zachowania w sytuacji pożarowej

Po przybyciu jednostek straży pożarnej

Po przybyciu jednostek straży pożarnej, kierownictwo akcją obejmuje dowódca przybyłych jednostek.

Kierujący działaniem ratowniczym (właściwy funkcją funkcjonariusz Straży Pożarnej) ma prawo:

- zarządzić ewakuację ludzi i mienia,
- wstrzymać ruch drogowy oraz wprowadzić zakaz przebywania osób postronnych w rejonie działania ratowniczego,
- żądać niezbędnej pomocy od instytucji, podmiotów gospodarczych i osób fizycznych.

Współdziałając w akcji ratowniczo – gaśniczej nie należy podejmować na własną rękę i bez powiadomienia kierującego akcją żadnych czynności, ponieważ mogą one przyczynić się do zwiększenia rozmiarów pożaru i narazić życie i zdrowie ludzkie.

10.6 Zabezpieczenie pogorzelniska

Aby zminimalizować ryzyko wtórnego pożaru, należy z pełną uwagą zabezpieczyć pogorzelnisko. Kierując się wszelkimi zasadami bezpieczeństwa oraz ewentualnymi wskazówkami wydanymi przez kierującego działaniami ratowniczo-gaśniczymi, właściciel/zarządca lub osoba przez niego uprawniona jest odpowiedzialny za:

- zabezpieczenie miejsca pożaru i wystawienie posterunku pogorzelniskowego w celu zapobiegania powstaniu pożaru wtórnego, zabezpieczenia przed dostępem osób niepożądanych oraz przed zacieraniem ewentualnych śladów przyczyny powstania i przebiegu pożaru,
- przystąpienie do uporządkowania pogorzelniska po ewentualnym zakończeniu działalności komisji powołanej dla ustalenia okoliczności przyczyn powstania i rozprzestrzeniania pożaru.

11 Zabezpieczenie prac niebezpiecznych pod względem pożarowym

Pod pojęciem prac niebezpiecznych pod względem pożarowym należy rozumieć prace remontowo-budowlane związane z użyciem otwartego ognia, cięciem z wytwarzaniem iskier mechanicznych i spawaniem, prowadzone wewnątrz lub na dachach obiektów, na przyległych do nich terenach oraz placach składowych, a także prace remontowo-budowlane wykonywane w strefach zagrożonych wybuchem.

Prace niebezpieczne pod względem pożarowym prowadzone na terenie to prace nie przewidziane normalnym tokiem pracy, co niesie za sobą niebezpieczeństwo, iż wszelkie zaniedbania mogą powodować bezpośrednie niebezpieczeństwo pożaru lub wybuchu.

Do prac niebezpiecznych pod względem pożarowym możemy zaliczyć m. in. wszelkie prace z otwartym ogniem, podczas których występuje iskrzenie lub nagrzewanie, np.:

- spawanie, cięcie gazowe i elektryczne,
- podgrzewanie instalacji, urządzeń i zaworów,
- podgrzewanie lepiku, smoły i tym podobnych,
- wszelkie prace związane ze stosowaniem cieczy, gazów i pyłów, przy których mogą powstać mieszaniny wybuchowe, na przykład:
 - stosowanie cieczy do malowania, lakierowania, klejenia, mycia, nasycania,
 - suszenie substancji palnych.

11.1 Wytyczne zabezpieczenia

Niedopuszczalne jest jednoczesne prowadzenie prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, jak np.: spawanie, cięcie mechaniczne lub szlifowanie powodujące iskrzenie,

i tym podobnych w pomieszczeniach, w których (lub sąsiadujących z nimi) wykonywane są prace z zastosowaniem materiałów palnych, polegające w szczególności na:

- klejeniu, malowaniu lub myciu z zastosowaniem rozcieńczalników łatwo zapalnych; szlifowaniu powierzchni wykonanych z materiałów palnych,
- zakładaniu palnych izolacji oraz prowadzeniu robót wykończeniowych przy zastosowaniu materiałów palnych,
- montowaniu wyposażenia wewnątrz wykonanego z materiałów palnych.

Przed rozpoczęciem prac niebezpiecznych pod względem pożarowym, mogących powodować bezpośrednio niebezpieczeństwo powstania pożaru lub wybuchu właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu jest zobowiązany:

- ocenić zagrożenie pożarowe w miejscu, w którym prace będą wykonywane,
- ustalić rodzaj przedsięwzięć mających na celu niedopuszczenie do powstania i rozprzestrzeniania się pożaru lub wybuchu,
- wskazać osoby odpowiedzialne za odpowiednie przygotowanie miejsca pracy oraz za przebieg i zabezpieczenie miejsca po zakończeniu pracy,
- zapewnić wykonywanie prac wyłącznie przez osoby do tego upoważnione, posiadające odpowiednie kwalifikacje,
- zaznajomić osoby wykonujące prace z zagrożeniami pożarowymi występującymi w rejonie, wykonywania prac oraz z przedsięwzięciami mającymi na celu niedopuszczenie do powstania pożaru lub wybuchu.

Dodatkowo warto podjąć następujące działania:

- oczyścić pomieszczenia lub miejsca, gdzie będą wykonywane prace, z wszelkich materiałów palnych i zanieczyszczeń,
- odsunąć na bezpieczną odległość od miejsca prowadzenia prac wszelkie przedmioty wykonane z materiałów palnych,
- zabezpieczyć przed działaniem np. odprysków spawalniczych materiałów i przedmiotów, których odsunięcie na bezpieczną odległość jest niemożliwe, przez osłonięcie ich np. arkuszami blachy, płytami gipsowymi itp.,
- sprawdzić, czy znajdujące się w sąsiednich pomieszczeniach materiały lub przedmioty podatne na zapalenie wskutek przewodnictwa cieplnego lub rozprysków spawalniczych nie wymagają zastosowania lokalnych zabezpieczeń,
- uszczelnić materiałami niepalnymi wszelkie przelotowe otwory kanalizacyjne, kablowe, wentylacyjne, itp. znajdujące się w pobliżu miejsca prowadzenia prac,
- zabezpieczyć przed rozpryskami spawalniczymi lub uszkodzeniami mechanicznymi przewodów elektrycznych, gazowych oraz instalacyjnych z palną izolacją,

- sprawdzić, czy w miejscu prowadzenia prac nie prowadzono tego dnia prac malarskich lub innych przy użyciu substancji łatwopalnych,
- przygotować w miejscu prowadzenia prac napełniony wodą, metalowy pojemnik na przykład: wiadro na rozgrzane odpadki drutu spawalniczego lub elektrod,
- przygotować materiały osłonowe i izolacyjne niezbędne do zabezpieczenia toku prac,
- zapewnić stałą drożność przejść i wyjść ewakuacyjnych z miejsc prowadzenia prac.

Podczas wykonywania prac niebezpiecznych pod względem pożarowym należy:

- zabezpieczyć przed zapaleniem materiały palne występujące w miejscu wykonywania prac oraz w rejonach przyległych, w tym również elementy konstrukcji budynku i znajdujących się w nim instalacji technicznych,
- prowadzić prace niebezpieczne pod względem pożarowym w pomieszczeniach, w których wcześniej wykonywano inne prace związane z użyciem łatwo palnych cieczy lub palnych gazów, jedynie wtedy, gdy stężenie par cieczy lub gazów w mieszaninie z powietrzem w miejscu wykonywania prac nie przekracza 10 % ich dolnej granicy wybuchowości,
- mieć w miejscu wykonywania prac sprzęt umożliwiający likwidację wszelkich źródeł pożaru,
- używać do wykonywania prac wyłącznie sprzętu sprawnego technicznie i zabezpieczonego przed możliwością wywołania pożaru.

Po zakończeniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym należy:

- poddać kontroli miejsca, w których były wykonywane prace niebezpieczne pożarowo oraz rejon przyległy,
- zamknąć wszystkie naczynia, pojemniki w celu zabezpieczenia przed emisją do otoczenia znajdujących się w nich substancji tworzących z powietrzem mieszaniny wybuchowe,
- w budynku, pomieszczeniach oraz w pomieszczeniach sąsiednich należy przeprowadzić dokładną kontrolę, mającą na celu stwierdzenie, czy nie pozostawiono tłących lub żarzących się cząstek w rejonie prowadzenia prac, czy nie występują jakiegokolwiek objawy pożaru oraz czy sprzęt (np. spawalniczy) został zdemontowany, odłączony od źródeł zasilania i należyte zabezpieczony przed dostępem osób postronnych. Kontrolę taką należy przeprowadzić kilkakrotnie od czasu zakończenia prac niebezpiecznych pożarowo.

Do przestrzegania postanowień Instrukcji zobowiązani są wszyscy pracownicy uczestniczący w wykonywaniu prac pożarowo niebezpiecznych oraz pracownicy nadzorujący przebieg tych prac.

11.2 Zasady organizacji prac niebezpiecznych pożarowo

1. Prace niebezpieczne pod względem pożarowym mogą być wykonywane na terenie obiektu pod warunkiem spełnienia wymagań z zakresu ochrony przeciwpożarowej;
2. Przed rozpoczęciem prac sporządza się „Protokół zabezpieczenia prac niebezpiecznych pod względem pożarowym” – wzór - załącznik nr 4;
3. Po wykonaniu zabezpieczeń określonych w ww. protokole, wystawiane jest wykonawcy pisemne „Zezwolenie na przeprowadzenie prac niebezpiecznych pod względem pożarowym” – wzór - załącznik nr 5;
4. Po zakończeniu prac, osoby odpowiedzialne przeprowadzają kontrolę miejsca prowadzenia prac (wpis w Książkę kontroli prac niebezpiecznych pod względem pożarowym – załącznik nr 6);
5. Pozytywny wynik kontroli pozwala na określenie, że prace zostały wykonane bezpiecznie.

11.3 Obowiązki osób wykonujących prace i sprawujących nadzór

Obowiązki osób sprawujących nadzór nad pracami niebezpiecznymi pożarowo:

- znajomość obowiązujących przepisów przeciwpożarowych oraz nadzorowanie przestrzegania tych przepisów podczas wykonywania prac;
- dopilnowanie, aby przed przystąpieniem do prac pożarowo niebezpiecznych wykonane zostały wszystkie zalecenia w zakresie zabezpieczenia obiektu, pomieszczeń i stanowisk przewidziane w „Protokole zabezpieczenia prac.” i w „Zezwoleniu na przeprowadzenie prac ...”;
- sprawdzenie zabezpieczenia przeciwpożarowego stanowisk oraz wydawać polecenia gwarantujące natychmiastową likwidację stwierdzonych niedociągnięć;
- wstrzymanie pracy w przypadku stwierdzenia sytuacji stwarzających niebezpieczeństwo powstania pożaru do czasu usunięcia występujących nieprawidłowości;
- branie udziału w kontroli stanowisk, pomieszczeń i obiektów po zakończeniu prac niebezpiecznych pod względem pożarowym.

Obowiązki wykonawcy prac pożarowo niebezpiecznych:

- sprawdzenie sprawności sprzętu i narzędzi oraz zabezpieczenia ich przed możliwością zainicjowania pożaru;
- ścisłe przestrzeganie zaleceń zawartych w „Protokole” i „Zezwoleniu” na prowadzenie prac;
- znajomość przepisów przeciwpożarowych, obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego oraz zasad postępowania na wypadek powstania pożaru;

- sprawdzenie przed przystąpieniem do pracy, czy zostały wykonane wszystkie zabezpieczenia przewidziane dla danego rodzaju prac niebezpiecznych;
- sprawdzenie przed przystąpieniem do pracy, czy stanowisko zostało wyposażone w odpowiednią ilość i rodzaj podręcznego sprzętu gaśniczego;
- rozpoczynanie prac pożarowo niebezpiecznych tylko po otrzymaniu pisemnego „Zezwolenia”; przerywanie pracy w przypadku stwierdzenia sytuacji lub warunków umożliwiających powstanie i rozprzestrzenianie się pożaru;
- dokładne sprawdzenie po zakończeniu pracy stanowiska i jego otoczenia;
- wykonywanie wszelkich poleceń zleceniodawcy i organów kontrolnych w sprawach związanych z zabezpieczeniem przeciwpożarowym prac.

UWAGA! Przed rozpoczęciem prac niebezpiecznych pożarowo, co do których istnieją wątpliwości związane z określeniem zagrożenia, sposobu zabezpieczenia itp., sposób ich realizacji należy skonsultować z pracownikiem odpowiedzialnym za bezpieczeństwo pożarowe (pracownik służby bhp).

12 Warunki i organizacja ewakuacji ludzi

Z każdego miejsca przeznaczonego na pobyt ludzi w obiekcie, powinny być zapewnione odpowiednie warunki ewakuacji, zapewniające możliwość szybkiego i bezpiecznego opuszczenia strefy zagrożonej lub objętej pożarem, dostosowane do liczby i stanu sprawności osób przebywających w obiekcie oraz jego funkcji, konstrukcji i wymiarów, a także powinny być zastosowane techniczne środki zabezpieczenia przeciwpożarowego, polegające na:

- zapewnieniu dostatecznej ilości i szerokości wyjść ewakuacyjnych;
- zachowaniu dopuszczalnej długości, szerokości i wysokości przejść ewakuacyjnych (przejście od najdalszego miejsca w pomieszczeniu, w którym może przebywać człowiek do wyjścia ewakuacyjnego z pomieszczenia na drogę ewakuacyjną lub innej strefy pożarowej albo na zewnątrz budynku) oraz dościsł ewakuacyjnych (długość drogi ewakuacyjnej od wyjścia z pomieszczenia do wyjścia do innej strefy pożarowej lub na zewnątrz budynku);
- zapewnieniu bezpiecznej pożarowo obudowy i wydzielenia dróg ewakuacyjnych oraz pomieszczeń;
- zapewnieniu oświetlenia awaryjnego (ewakuacyjnego i zapasowego) w pomieszczeniach i na drogach ewakuacyjnych wymienionych w przepisach techniczno-budowlanych;

W tym celu należy dostosować warunki wewnątrz obiektów do wymagań, jakie określają przepisy. Bardzo istotne w przypadku obiektu kategorii zagrożenia ludzi jest zachowanie zasad bezpiecznej ewakuacji w odniesieniu do stanu i wymiarów dróg ewakuacyjnych.

12.1 Warunki ewakuacji – budowlane

Warunki ewakuacji zostały opisane w rozdziale 4.11.

12.2 Znaki ewakuacyjne

Bezpieczną ewakuację ludzi z budynku zapewniają znaki ewakuacyjne, które każdy pracownik powinien być w stanie odczytać i właściwie zinterpretować (znaki przedstawiono w załączniku nr 7).

Znaki ewakuacyjne są to znaki zapewniające wizualną informację o przebiegu wyznaczonej drogi ewakuacyjnej zarówno przy świetle dziennym, świetle sztucznym, jak również przy braku oświetlenia (po nagłym usunięciu źródła światła) wskutek zastosowania zjawiska fotoluminescencji. Drogi ewakuacyjne powinny być wyposażone w znaki ewakuacyjne wykonane zgodnie z aktualnymi Polskimi Normami. Zarządca, Właściciel, Administrator powinien na bieżąco uzupełniać ewentualne braki w oznakowaniu dróg ewakuacyjnych, jak również dbać o ich widoczność (kontrolować zastawianie miejsc usytuowania znaków) oraz właściwy stan oznakowania (nie dopuszczać do ich zabrudzenia, zamalowania, itp.).

Podstawową zasadą rozmieszczania znaków jest takie ich rozmieszczenie, aby z każdego miejsca na drodze ewakuacyjnej, w którym może znaleźć się człowiek, widoczny

był co najmniej jeden znak ewakuacyjny wskazujący kierunek ewakuacji lub samo wyjście ewakuacyjne.

Oznakowanie fotoluminescencyjne należy umieszczać jak najbliżej źródeł światła, w celu zapewnienia mu dostatecznej luminacji. Wymiary znaków powinny być dopasowane do wielkości pomieszczeń i długości korytarzy. Tam, gdzie oświetlenie jest niewystarczające, nie należy stosować samych znaków fotoluminescencyjnych, ale również (równolegle) znaki ewakuacyjne podświetlane z własnym źródłem zasilania na wypadek wyłączenia napięcia w sieci oświetlenia podstawowego.

12.3 Organizacja ewakuacji

Po zarządzeniu ewakuacji (zauważeniu oznak pożaru) pracownicy i inne osoby przebywające na terenie obiektu opuszczają budynek wyjściami ewakuacyjnymi zgodnie z kierunkami ewakuacji i kierują w miejsce zbiórki do ewakuacji.

W momencie przybycia na teren obiektu jednostek ochrony przeciwpożarowej, za przebieg ewakuacji odpowiedzialny jest właściwy funkcyjnie strażak - dowódca akcji ratowniczo-gaśniczej. Użytkownicy obiektu zobowiązani są stosować się do poleceń funkcjonariuszy Straży Pożarnej oraz współpracować i dzielić się wiedzą dotyczącą znajomości obiektu w celu ułatwienia działań ewakuacyjnych.

Zasady ewakuacji ludzi i mienia

W przypadku wystąpienia zagrożenia powodującego konieczność ewakuacji **należy niezwłocznie powiadomić wszystkie osoby przebywające w budynku o powstałym zagrożeniu**, jego charakterze oraz konieczności ewakuacji oraz jak najszybciej poinformować właściwe służby ratownicze o zdarzeniu. Pracownicy lub inni użytkownicy budynku, w przypadku nieznacznych rozmiarów pożaru (w zarodku) powinni podjąć próbę gaszenia przy pomocy gaśnic, będących na wyposażeniu obiektu.

Po ogłoszeniu alarmu, pracownicy kierują się na korytarz i do wyjścia z budynku. W pierwszej kolejności należy ewakuować pracowników z tych pomieszczeń, w których powstał pożar lub które znajdują się na drodze rozprzestrzeniania się ognia oraz z pomieszczeń, z których wyjście lub dotarcie do bezpiecznych dróg ewakuacyjnych może zostać odcięte przez pożar lub zadymienie. Ewakuacja mienia nie może odbywać się kosztem sił i środków niezbędnych do ratowania ludzi. Ewakuację mienia należy rozpocząć od najcenniejszych przedmiotów, urządzeń i dokumentacji.

W przypadku odcięcia dróg wyjścia dla ewakuowanych, znajdujących się w strefie zagrożenia, należy zebrać ludzi w miejscu najbardziej oddalonym od źródła pożaru i w miarę istniejących warunków ewakuować na zewnątrz.

Przy silnym zadymieniu dróg ewakuacyjnych należy poruszać się w pozycji nachylonej starając się trzymać głowę jak najniżej ze względu na to, że w dolnych partiach pomieszczeń i dróg ewakuacyjnych panować będzie mniejsze zadymienie. Usta i drogi oddechowe należy, w miarę możliwości, zasłaniać tkaniną zmoczoną w wodzie – sposób ten ułatwia

oddychanie. Podczas ruchu przez silnie zadymione odcinki dróg ewakuacyjnych należy poruszać się wzdłuż ścian by nie stracić orientacji, co do kierunku ruchu.

Po zakończeniu ewakuacji w miejsce zbiórki do ewakuacji należy dokładnie sprawdzić, czy wszyscy pracownicy i petenci opuścili budynek.

Osoba odpowiedzialna za opiekę nad grupą jest zobowiązana w każdym momencie znać stan osobowy grupy i sprawdzić frekwencję natychmiast po opuszczeniu budynku. W razie podejrzenia, że w opuszczonym budynku pozostali ludzie, należy natychmiast poinformować dowódcę jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej.

12.4 Zadania poszczególnych pracowników w zakresie ewakuacji

Kierownik komórki organizacyjnej lub osoba zastępująca go:

- otrzymuje i analizuje informację o zdarzeniu; powiadamia o zdarzeniu służby ratownicze,
- przerywa wykonywaną pracę zachowując spokój,
- informuje pracowników o przyczynie konieczności opuszczenia obiektu,
- przypomina o konieczności zachowania szczególnej dyscypliny w czasie opuszczenia pomieszczenia i obiektu,
- wydaje polecenie ewakuacji zgodnie z ustalonymi wcześniej kierunkami i udaje się w miejsce zbiórki do ewakuacji,
- w rejonie zbiórki sprawdza stan grupy i składa meldunek kierownikowi rejonu ewakuacji,
- ile nie otrzyma innych zadań, opiekuje się i odpowiada osobiście za stan ewakuowanej grupy; ściśle wykonuje polecenia dowódcy akcji ratowniczej.

Każdy pracownik w przypadku zauważenia pożaru lub innego miejscowego zagrożenia:

- zgłasza ten fakt bezpośrednio przełożonemu,
- udziela pomocy poszkodowanym i podejmuje pierwsze działania gaśnicze przy użyciu podręcznego sprzętu gaśniczego,
- udaje się zgodnie z kierunkiem ewakuacji poza budynek w miejsce zbiórki do ewakuacji; wykonuje ściśle polecenia kierownika akcji ratowniczej.

Zaleca się, aby do każdej strefy pożarowej byli przypisani pracownicy, którzy w przypadku powstania pożaru lub miejscowego zagrożenia będą odpowiednio przeszkoleni:

- w zakresie ewakuacji w celu koordynacji ewakuacji (koordynacja w sposób niezagrażający życiu lub zdrowiu osoby koordynującej),

- w zakresie użycia gaśnic oraz hydrantów wewnętrznych (w przypadku niebezpieczeństwa zagrażającemu życiu lub zdrowiu osoby gaszącej działania gaśnicze pozostawić dla Straży Pożarnej).

12.5 Praktyczne sprawdzenie organizacji oraz warunków ewakuacji

Lokal nie wymaga przeprowadzenia praktycznego sprawdzenia organizacji oraz warunków ewakuacji

13 Sposoby zapoznania użytkowników lokalu z przepisami przeciwpożarowymi oraz treścią przedmiotowej instrukcji

Każdy pracownik niezwłocznie po zatrudnieniu powinien mieć przeprowadzone szkolenie z zakresu ochrony przeciwpożarowej zgodne z [1]. Ponadto każdy pracownik powinien zapoznać się z przedmiotową Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego. W przypadku aktualizacji Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego wszyscy pracownicy muszą ponownie zapoznać się ze zaktualizowanym dokumentem.

Osoby z firm zewnętrznych prowadzące prace na terenie obiektu lub użytkujące obiekt powinny zapoznać się z dokumentem przed rozpoczęciem prac/użytkowania.

Do udziału w szkoleniu przeciwpożarowym oraz zapoznaniem się z Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego zobowiązani są wszyscy pracownicy.

Po odbyciu szkolenia z zakresu ochrony przeciwpożarowej, każdemu pracownikowi wystawia się zaświadczenie o odbyciu przeszkolenia. Zaświadczenie to włącza się do akt osobowych pracownika.

Dopuszczenie pracownika do wykonywania czynności służbowych przed zapoznaniem go z postanowieniami Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego jest niedozwolone.

Szkolenie z zakresu ochrony przeciwpożarowej ma na celu przede wszystkim przyswojenie zasad postępowania w razie pożaru. Proponowane treści prezentowane na szkoleniu:

- zagrożenie pożarowe w budynku i potencjalne przyczyny powstawania pożarów; zadania i obowiązki pracowników w zakresie zapobiegania pożarom;
- zadania i obowiązki pracowników na wypadek powstania pożaru;
- podręczny sprzęt gaśniczy, urządzenia przeciwpożarowe, ich przeznaczenie, sposób rozmieszczenia oraz zasady użycia;
- zasady efektywnej ewakuacji – zapoznanie ze scenariuszem ewakuacji.

Podczas przeprowadzanych szkoleń, każdy z pracowników bez względu na zajmowane stanowisko i pełnioną funkcję, powinien poznać swoje zadania i obowiązki w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

Wszyscy pracownicy ponoszą odpowiedzialność za wykonywanie następujących zadań w zakresie ochrony przeciwpożarowej:

- znajomość obowiązujących przepisów i wymagań ochrony przeciwpożarowej związanych z wykonywanymi pracami;
- znajomość zasad postępowania w wypadku pożaru lub innego zagrożenia;
- orientację w rozmieszczeniu podręcznego sprzętu gaśniczego i urządzeń przeciwpożarowych (wyłączników prądu, gazu), a także umiejętność obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego;

- znajomość zasad i warunków bezpiecznej ewakuacji osób i mienia;
- niezwłoczne zgłaszanie przełożonym zauważonych nieprawidłowości w zakresie ochrony przeciwpożarowej;
- obowiązek dbałości o bezpieczeństwo przeciwpożarowe na zajmowanym stanowisku pracy.

14 Załączniki

Załącznik nr 1. Właściwości i parametry pożarowe występujących substancji palnych (ciał stałych, cieczy, gazów);

Załącznik nr 2. Instrukcja postępowania w przypadku powstania pożaru – ogólna;

Załącznik nr 3. Spis telefonów alarmowych;

Załącznik nr 4. Protokół zabezpieczenia przeciwpożarowego prac niebezpiecznych pożarowo;

Załącznik nr 5. Zezwolenie na prowadzenie prac niebezpiecznych pożarowo;

Załącznik nr 6. Książka kontroli prac niebezpiecznych pożarowo;

Załącznik nr 7. Podstawowe znaki bezpieczeństwa i ewakuacyjne;

Załącznik nr 8. Oświadczenie zapoznania się z zadaniami i obowiązkami w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ewakuacji;

Załącznik nr 9. Wykaz koordynatorów ewakuacji;

Załącznik nr 10. Karta aktualizacji Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego;

Załącznik nr 11. Scenariusz ewakuacji;

Załącznik nr 12. Usytuowanie oraz plan lokalu;

Załącznik nr 1 - Właściwości i parametry pożarowe występujących substancji palnych.

Drewno i płyty drewnopochodne - Ogrzewanie drewna do temp. 105°C prowadzi do usunięcia wilgoci.

Powyżej temp. 110°C rozpoczyna się powolny rozkład termiczny składników drewna. Przy ogrzewaniu drewna do temp. 100°C wytrzymałość drewna rośnie, jednak dłuższe utrzymywanie drewna w tej temperaturze powoduje zmniejszenie wytrzymałości.

Po ogrzaniu drewna do temp. 270-280°C rozpoczyna się niekontrolowane wydzielanie znacznych ilości ciepła, wytwarzanie głównych ilości gazów i substancji ciekłych, rozluźnienie struktury drewna i zapalenie się.

Temperatura i czas, po którym nastąpi zapalenie się drewna zależą od jego gatunku i warunków ogrzewania.

Do temp. 270-275°C rozkład drewna pod wpływem ciepła zachodzi wolno. Od momentu zapalenia temperatura szybko wzrasta do 500-550°C. Drewno pali się wtedy nawet po usunięciu impulsu cieplnego, samoistnie podtrzymując proces palenia.

W temp. około 600°C występuje intensywne płomieniowe spalanie powstałego węgla, drewno jest samo dla siebie źródłem ciepła i ognia.

Zapalenie drewna następuje w temp. 210-350°C, wg niektórych źródeł nawet w temp. ok. 150°C a samozapalenie w temp. 310-450°C chociaż zależy to dużym stopniu od gatunku drewna, warunków zajścia tego zjawiska, a także metody pomiarowej.

Drewno i materiały drewnopochodne (płyty pilśniowe twarde, pilśniowe twarde lakierowane, płyty pilśniowe porowate, płyty wiórowe, sklejki) o gęstości do ok. 650 kg/m³, nie zabezpieczone środkami ogniochronnymi, zalicza się najczęściej wg badań metodą radiacyjną [PN-96/B-02874] do grupy materiałów łatwo zapalnych.

Klasyfikacja tych materiałów, ale o większej gęstości a także grubości, zabezpieczonych przeciwogniowo (znaczenie ma ilość i rodzaj zastosowanego środka ogniochronnego), z domieszkami związków nieorganicznych do płyt, nie jest już tak jednoznaczna i często, chociaż zależy to również od metody pomiarowej, zalicza się je do materiałów trudno zapalnych.

Tworzywa sztuczne¹ - Stosuje się do wyrobu artykułów przemysłowych, codziennego użytku, galanterii, wykładzin, izolacji przewodów, opakowań itp. Tworzywa sztuczne są palne, temperatura zapalenia tworzyw uzależniona jest od surowców oraz metody produkcji i waha się w granicach od 120°C do 500°C.

¹ <http://archiwum.ciop.pl/8909>

Tworzywa sztuczne są nie tylko palne, ale posiadają, poza tym inne niekorzystne właściwości z punktu widzenia bezpieczeństwa pożarowego. Większość tworzyw sztucznych spala się bardzo szybko, powodując gwałtowny rozwój pożaru, intensywny wzrost temperatury i niezwykle silne wydzielanie się dymu.

Palące się tworzywa sztuczne wydzielają także trujące substancje, szkodliwe dla dróg oddechowych. Ponadto niektóre z nich wydzielają gazy żrące, które powodują obrażenia skóry, a nawet rany na nieosłoniętych powierzchniach ciała.

Gazy powstałe w wyniku rozkładu pod wpływem wzrostu temperatury tworzyw sztucznych, mogą zapalić się przy temperaturze 160°C - 200°C.

Wyroby papiernicze - Wytwarza się z papieru, bibuły, kartonu lub tektury. Artykuły papiernicze należą do materiałów palnych. Zapalność ich i intensywność palenia uzależniona jest również od warunków składowania. Złożone luźno są bardziej podatne na zapalenie.

Papier składowany w belkach lub stosach ścisłych jest trudno zapalny. To samo dotyczy tektury i kartonu. Temperatura zapalenia papieru wynosi 230°C - 360°C.

W wyrobach z masy papierowej, temperatura zapalności uzależniona jest od takich składników, jak substancje usztywniające, impregnujące itp.

Załącznik nr 2

Instrukcja postępowania w przypadku powstania pożaru

Na podstawie § 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 roku w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2010 r. nr 109, poz. 719) wprowadza się do stosowania niniejszą instrukcję:

I. Alarmowanie o niebezpieczeństwie

1. Każdy kto zauważy pożar zobowiązany jest niezwłocznie:
 - a) Powiadomić o pożarze osoby znajdujące się w sąsiedztwie lub obiekcie.
 - b) Telefonicznie lub w inny dostępny sposób zawiadomić Straż Pożarną podając:
 - gdzie się pali - adres, nazwa obiektu, kondygnacja,
 - co się pali – urządzenie, rodzaj materiału, biuro, itp.,
 - czy jest zagrożone życie ludzkie.
 - c) Powiadomić właściciela, zarządcę lub użytkownika obiektu o zaistniałym zdarzeniu.

II. Zasady postępowania w przypadku powstania pożaru

1. Równocześnie z alarmowaniem o niebezpieczeństwie należy przystąpić do gaszenia pożaru podręcznym sprzętem gaśniczym, udzielenia pomocy osobom poszkodowanym lub zagrożonym.
2. Przystąpić do ewakuacji osób znajdujących się w obiekcie ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych oraz osób nieznanących obiektu.
3. W miarę możliwości zabezpieczyć mienie, dokumentację i inne wartościowe przedmioty przed pożarem i osobami postronnymi.
4. Do czasu przybycia jednostek ratowniczo - gaśniczych akcją kieruje właściciel, zarządca lub użytkownik obiektu lub osoba najbardziej opanowana i energiczna.
5. Po przybyciu jednostek ratowniczo - gaśniczych kierowanie akcją przejmuje kierownik akcji ratowniczej, który ma prawo żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, jednostek gospodarczych, organizacji społecznych i osób fizycznych.
6. Osoby postronne korzystające z obiektu powinny zachować spokój i podporządkować się osobom kierującym ewakuacją

III. Postanowienia końcowe

Osoby nie przestrzegające postanowień niniejszej instrukcji i przepisów przeciwpożarowych podlegają sankcjom przepisów wewnętrznych lub kodeksu karnego i kodeksu wykroczeń.

WYKAZ TELEFONÓW ALARMOWYCH

POLICJA		997
STRAŻ POŻARNA		998
POGOTOWIE RATUNKOWE		999
STRAŻ MIEJSKA		986

TELEFON DO CENTRUM POWIADAMIANIA RATUNKOWEGO – 112

POGOTOWIA:

ENERGETYCZNE		991
GAZOWE		992
WODOCIĄGOWE		994

Załącznik nr 4

PROTOKÓŁ NR ZABEZPIECZENIA PRZECIWPOŻAROWEGO PRAC NIEBEZPIECZNYCH POŻAROWO

1. Nazwa i określenie pomieszczenia i miejsca, w którym przewiduje się wykonywanie prac:

2. Technologia prac przewidywanych do realizacji:

3. Właściwości pożarowe materiałów palnych występujących w miejscu prac:

4. Rodzaj elementów budowlanych (zapalność) występujących w danym pomieszczeniu lub rejonie przewidywanych prac niebezpiecznych pożarowo:

5. Rodzaj wykonywanych prac przez inne firmy w pomieszczeniach sąsiadujących z pomieszczeniami (miejscami) wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo oraz sposoby zabezpieczenia obszarów sąsiadujących:

6. Sposób zabezpieczenia przeciwpożarowego pomieszczenia, stanowiska, urządzenia, itp. na okres wykonywania prac niebezpiecznych pożarowo:

7. Ilość i rodzaj podręcznego sprzętu gaśniczego do zabezpieczenia toku prac niebezpiecznych pożarowo:

8. Środki i sposoby alarmowania współpracowników oraz straży pożarnej w przypadku powstania pożaru:

9. Osoba odpowiedzialna za całokształt przygotowania zabezpieczenia przeciwpożarowego toku prac:

10. Osoba odpowiedzialna za nadzór nad stanem bezpieczeństwa pożarowego w toku wykonywania prac:

11. Osoba zobowiązana do przeprowadzenia kontroli rejonu prac po ich zakończeniu:

Podpisy członków komisji:

Załącznik nr 5

Miejscowość:

dnia:

**Zezwolenie nr na przeprowadzenie prac niebezpiecznych pod względem
pożarowym**

1. Miejsce pracy (kondygnacja, pomieszczenie, instalacja)

2. Rodzaj pracy

3. Czas pracy:

4. Zagrożenie pożarowe /wybuchowe/ w innym miejscu pracy:

5. Sposób zabezpieczenia przed możliwością zainicjowania pożaru /wybuchu/:

6. Środki zabezpieczenia:
Przeciwpożarowego:

BHP

inne:

7. Sposób wykonania pracy:

8. Odpowiedzialni za:

a) przygotowanie miejsca pracy, środków zabezpieczających i zabezpieczenie toku prac niebezpiecznych pożarowo:

Nazwisko i imię:

Wykonano – Podpis:

b) wyłączenie w rejonie prac prądu elektrycznego:

Nazwisko i imię:

Wykonano – Podpis:

c) stosowanie środków zabezpieczających organizację pracy i instruktaż:

Nazwisko i imię:

Wykonano – Podpis:

Uwaga! niepotrzebne skreślić

9. Zezwalam na rozpoczęcie prac:

w dniu(ach) od godz. do godz.

(zezwolenie jest ważne tylko po złożeniu podpisów przez osoby wymienione w pkt. 8)

Wnioskujący:

Przewodniczący Komisji:

Prace zakończono w dniu o godz.

Wykonawca:

10. Stanowisko pracy i jego otoczenie zostało sprawdzone i nie stwierdzono zaniedbań mogących zainicjować pożar.

Stwierdzam odebranie robót:

Skontrolował:

Uwaga: Powyższe zezwolenie należy włączyć do dokumentów ochrony przeciwpożarowej.

Załącznik nr 6

Książka kontroli prac niebezpiecznych pod względem pożarowym

1. Nazwa pomieszczenia, w którym wykonywano prace:

2. Data i godzina rozpoczęcia prac, z czyjego polecenia, numer zezwolenia:

3. Imię i nazwisko osoby wykonującej prace:

4. Data przeprowadzenia kontroli toku prac, imię i nazwisko kontrolującego:

5. Uwagi i polecenia wydane w czasie kontroli pracownikom:

6. Data i godzina zakończenia prac:

7. Data i godzina prowadzenia kolejnych kontroli po zakończeniu prac:

8. Imiona i nazwiska osób prowadzących kontrolę:

9. Podpisy osób prowadzących kontrolę:

ZNAKI OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ PN EN ISO 7010:2012

Numer referencyjny: F001.

Standard: ISO 7010:2012.

Nazwa: Gaśnica.

Funkcja: Wskazuje miejsce, w którym znajduje się gaśnica.

Numer referencyjny: F002.

Standard: ISO 7010:2012.

Nazwa: Hydrant wewnętrzny.

Funkcja: Wskazuje miejsce, w którym znajduje się wąż pożarniczy.

Numer referencyjny: F004.

Standard: ISO 7010:2012.

Nazwa: Zestaw sprzętu ochrony przeciwpożarowej.

Funkcja: Wskazuje miejsce, w którym znajduje się sprzęt pożarniczy.

Numer referencyjny: F005.

Standard: ISO 7010:2012.

Nazwa: Alarm pożarowy.

Funkcja: Wskazuje miejsce, w którym znajduje się przycisk alarmowy.

Numer referencyjny: F016.

Standard: ISO 7010:2012.

Nazwa: Koc gaśniczy.

Funkcja: Wskazuje miejsce, w którym znajduje się koc gaśniczy.

ZNAKI BEZPIECZEŃSTWA EWAKUACYJNE PN EN ISO 7010:2012

Numer referencyjny: E001.

Standard: ISO 7010:2012.

Nazwa: Wyjście ewakuacyjne (lewostronne).

Funkcja: Oznaczenie drogi ewakuacyjnej do obszaru bezpiecznego.

Numer referencyjny: E002.

Standard: ISO 7010:2012.

Nazwa: Wyjście ewakuacyjne (prawostronne).

Funkcja: Oznaczenie drogi ewakuacyjnej do obszaru bezpiecznego.

Numer referencyjny: E005.

Standard: ISO 7010:2012

Nazwa: Strzałka kierunek ewakuacji.

Funkcja: Do wyznaczania kierunku ewakuacji.

Numer referencyjny: E007.

Standard: ISO 7010:2012.

Nazwa: Miejsce zbiórki do ewakuacji.

Funkcja: Wskazuje miejsce zbiórki do ewakuacji.

Numer referencyjny: E003.

Standard: ISO 7010:2012

Nazwa: Pierwsza pomoc medyczna.

Funkcja: Oznaczenie lokalizacji sprzętu lub zaplecza pierwszej pomocy.

Załącznik nr 8

Oświadczenie

Oświadczam, że zostałem(am) zapoznany(a) z przepisami przeciwpożarowymi obowiązującymi na terenie / Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego dla / Aktualizacją Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego dla* **lokalu Sekcji ds. Projektów i Współpracy Międzysektorowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Częstochowie zlokalizowanego przy ul. gen. Kazimierza Pułaskiego 59/64, 42-217 Częstochowa.**

W szczególności znane są mi zasady i sposoby: zapobiegania powstaniu i rozprzestrzenieniu się pożaru na stanowisku pracy i w obiekcie, postępowanie na wypadek pożaru, użycia podręcznego sprzętu gaśniczego i urządzeń przeciwpożarowych w miejscu pracy.

Przepisy przeciwpożarowe/ustalenia Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego/ustalenia Aktualizacji Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego* **przyjmuję do wiadomości i zobowiązuję się do ich przestrzegania.**

data, podpis pracownika:

*Niepotrzebne skreślić

Załącznik stanowi wzór oświadczenia stosowany w przypadku zapoznania z Instrukcją Bezpieczeństwa Pożarowego lub Aktualizacją Instrukcji Bezpieczeństwa Pożarowego, a także mogący być zastosowany w przypadku szkolenia przeciwpożarowego. Zastosowanie przedmiotowego wzoru w przypadku szkolenia przeciwpożarowego nie jest obligatoryjne oraz równoznaczne z obowiązkowym zaświadczeniem o przeszkoleniu z zakresu przepisów przeciwpożarowych wystawianym przez osobę prowadzącą szkolenie.

Załącznik nr 9

Wykaz koordynatorów ewakuacji:

1. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

2. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

3. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

4. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

5. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

6. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

7. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

8. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

9. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

10. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

11. Imię i nazwisko pracownika/nr telefonu/stanowisko:

Załącznik nr 10

Karta aktualizacji instrukcji bezpieczeństwa pożarowego

1. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

2. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

3. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

4. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

5. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

6. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

7. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

8. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

9. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

10. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

11. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

12. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

13. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

14. Zakres objęty aktualizacją/data aktualizacji/imię i nazwisko osoby uprawnionej do aktualizacji IBP

Scenariusz ewakuacji

I. Rozpoczęcie ewakuacji

1. Pracownik, który jako pierwszy zobaczył pożar podaje komunikat o treści: „Uwaga! Uwaga! W budynku wystąpił pożar. Proszę zachować spokój oraz natychmiast opuścić budynek najbliższym dostępnym wyjściem ewakuacyjnym.” Po usłyszeniu komunikatu pracownicy przystępują do natychmiastowej ewakuacji.
2. Koordynator ewakuacji, będący osobą najwyższą funkcją w danym dniu, przystępuje do kierowania przebiegiem ewakuacji oraz jej nadzoru.
3. Koordynator ewakuacji wyznacza osobę do ewakuacji klientów z lokalu.

II. Przebieg ewakuacji

1. Koordynator ewakuacji informuje komunikatem głosowym osoby przebywające na terenie lokalu o konieczności zachowania spokoju.
2. Koordynator ewakuacji zabiera ze sobą listę obecności pracowników.
3. Koordynator ewakuacji wyznacza jednego pracownika do przejścia po budynku i sprawdzenia czy w toaletach, pomieszczeniach gospodarczych itp. pracownicy lub klienci.
4. Koordynator ewakuacji czeka aż ostatnia osoba opuści budynek, a następnie udaje się wraz z osobami ewakuowanymi w miejsce zbiórki do ewakuacji.
5. Podczas ewakuacji należy zamykać za sobą drzwi. Nie można zamykać drzwi przy pomocy kluczy – należy zapewnić dostęp dla ekip ratowniczych.
6. Ewakuację należy przeprowadzić najkrótszą dostępną drogą. W przypadku wystąpienia na drogach ewakuacyjnych dymu lub temperatury należy wybrać drogę alternatywną.
7. Należy wyznaczyć pracownika do pilnowania drzwi wejściowych do budynku, w celu uniemożliwienia dostania się do wewnątrz osób, które się ewakuowały lub osób postronnych.

III. Sprawdzenie ilości osób ewakuowanych – miejsce zbiórki do ewakuacji

1. Po przybyciu w miejsce zbiórki do ewakuacji należy sprawdzić stan liczbowy ewakuowanych pracowników.
2. Koordynator ewakuacji weryfikuje stan liczbowy ewakuowanych pracowników z listą obecności.
3. W przypadku podejrzenia, że w budynku pracownik lub klient koordynator ewakuacji niezwłocznie przekazuje informację do przybyłego na miejsce zdarzenia dowódcy straży pożarnej.

4. Koordynator ewakuacji zna liczbę osób ewakuowanych z budynku, którą na wyraźne polecenie podaje dowódcy straży pożarnej lub koordynatorowi ewakuacji budynku.

IV. Zakończenie ewakuacji

1. Zabrania się samowolnego oddalania z miejsca zbiórki do ewakuacji.
2. Miejsce zbiórki do ewakuacji można opuścić tylko na wyraźne polecenie dowódcy straży pożarnej lub koordynatora ewakuacji budynku.
3. Powrót do budynku możliwy jest tylko i wyłącznie po uzyskaniu wyraźnej zgody dowódcy straży pożarnej.

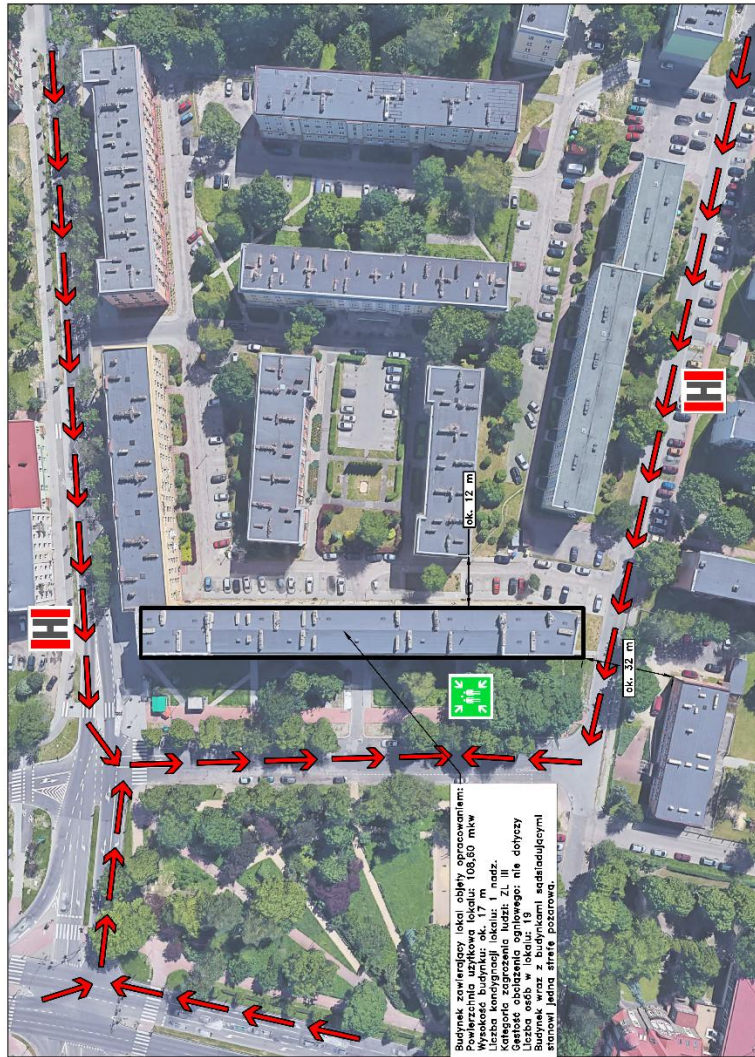
Usytuowanie oraz plan lokalu

Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego

Lokal Sekcji ds. Projektów i Współpracy Międzysektorowej – Usytuowanie zewnętrzne

LEGENDA:

	DROGA POŻAROWA
	HYDRANT ZEWNIĘTRZNY
	MIEJSCE ZBIÓRKI DO EWAKUACJI

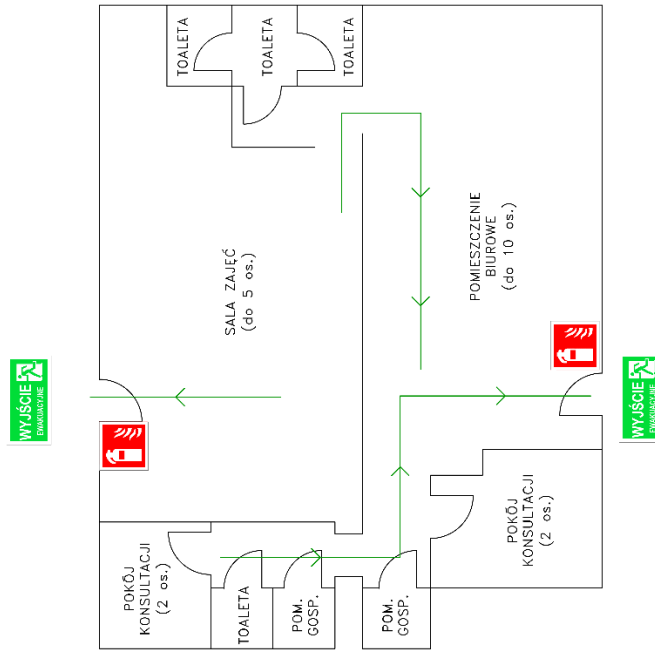

Instrukcja Bezpieczeństwa Pożarowego

Lokal Sekcji ds. Projektów i Współpracy Międzysektorowej – Rzut lokalu

LEGENDA:

GAŚNICA	
KIERUNEK EWAKUACJI	
WYJŚCIE EWAKUACYJNE	

KATEGORIA ZAGROŻENIA LUDZI	ZL III
SZACUNKOWA LICZBA OSÓB NA KONDYGNACJI	19
NE DOTYCZY DLA POMIESZCZEN GOSPODARZCZYCH NIE WIĘCEJ NIŻ 500	
STREFA POŻAROWE	LOKAL WCIĘTOZI W ŚRZĄD STREFY POŻAROWEJ OBEJMUJĄCEJ POZOSTAŁĄ CZĘŚĆ BUDYNKU